

Sembla que haig de dir algunes paraules en aquest acte, del qual m'han volgut fer un dels protagonistes juntament amb el bon amic, el pintor Lluís Roura. El primer que em cal fer és donar les gràcies més sinceres als que han cregut avinent que em fossin atorgat aquest guardó. Pel que fa a mi, m'ha fet il·lusió, en primer lloc perquè sembla que això tira per terra tot allò que se sol dir de si ningú no és profeta a la seva terra. Mentida. Ja es veu ben bé que això és mentida i ja s'ha vist prou abans del meu cas, ja que, molt d'aquells que han estat barretinats abans que jo, han fet palesa la no veracitat d'aquesta dita. Em fa il·lusió també, per altra banda, per la significació simbòlica de la barretina, que comporta molts trets de catalanitat. He buscat i no he sabut trobar de quan data a Catalunya l'ús de la barretina. Voleu dir que hi ha algú que ho sàpiga? Jo crec que és quelcom que es deu perdre en la nit dels temps. I penso que no fóra res de l'altre món creure que el pastor maragallià de la llegenda fundacional de la nostra comarca, aquell pastor que es va trobar amb la sirena al bell mig del pla, ja anava amb barretina. Almenys així ens el mostra molta de la seva iconografia. És un fet que, des de mitjan segle passat, la barretina esdevé un símbol de catalanitat. Els voluntaris catalans que lluitaven capitanejats pel general Joan Prim de Reus ja anaven cofats amb la barretina com a element del seu uniforme militar. Quan

el nostre gran poeta Jacint Verdaguer, que encara no era capellà ni duia sotana, va guanyar l'Englantina als Jocs Florals de Barcelona de l'any 1865, va presentar-se a recollir el guardó amb una barretina encasquetada.

La barretina, segons llegim a la Gran Enciclopèdia Catalana, ha estat la peça més típica de la indumentària tradicional masculina catalana, especialment entre els pastors, la gent de mar i els pagesos del Principat, al nord de l'Ebre, però també a les Balears, particularment a Mallorca i Eivissa. Va començar a desaparèixer des de començaments del nostre segle, desplaçada per la gorra de visera, que varen adoptar els pagesos i la gent de mar. Jo, que descendeixo de famílies de pagesos, recordo que el meu pare, els ~~meus~~ meus avis, els meus oncles i algun dels meus cosins anaven sempre amb la gorra al cap i només se la llevaven en llocs o davant de persones de respecte o quan anaven a dormir. Però encara no fa gaire temps que, anant per la nostra plana un dia que la tramuntana bufava de valent, forta i glaçada, vaig veure un pastor que engegava el seu ramat al mig d'un camp. El pastor anava abrigat d'allò més i amb el cap encofurnat dins d'una barretina que li tapava les orelles i tot, el just per a poder-s'hi veure. Després vaig pensar que també podria ser una peça indumentària

prou útil per aquest jovent que es dedica als esports d'hivern. Per a protegir-se del fred fóra ideal. Ja porten una mena de casquets semblants, però no són barretines.

Val a dir, però, que l'exclusivitat masculina de la barretina, almenys pel que fa entre nosaltres, ha anat una mica de baixa. Ja vaig dir en una altra avinentesa, en un article que vaig publicar a un diari de Barcelona, que aquell que es pensés que a l'Alt Empordà hi tenim establerta una societat masculista anava ben errat de comptes. Efectivament, fins no fa massa, tothom creia que la barretina era un estri indumentari que només servia per a cobrir exclusivament el cap dels homes. Però el periòdic HORA NOVA ha fet amb els seus premis "Barretina" que fos accessible pels caps de les dones. El fet que s'hagi atorgat en edicions anteriors el Premi "Barretina" a persones del sexe femení aporta un nou simbolisme, en el sentit d'un igualament de possibilitats i capacitats en el laborar cultural i social. Ja fa alguns anys que les dones, en més d'un aspecte, s'han posat els pantalons i no cal dir que n'hi ha algunes que els estan prou bé. No cal estranyar-se, doncs, que se'ls atorgui la "Barretina" i se la posin, si els ve de gust, que potser quedaran prou bufones i, sobretot, quedarà palès el testimoni d'una tasca acomplerta amb voluntat i entusiasme. Hom ha argumentat alguna vegada que el sexe femení és més feble, més fràgil, més vulnera-

ble que el masculí. Sí, sí... Aneu-les al darrera i a veure si les encauceu. Veiam quin dia es reconeixerà que el sexe no ho és pas tot. Que l'esperit i el cervell, no diguem el cor, tan humans el de l'home com el de la dona, també compten.

Estic content d'haver ingressat en aquesta confraria dels barretinats, tan diversa, tan indiscriminada pel que fa a edat, sexe i condició social, però tan homogènia amb el denominador comú que té, que és l'amor a la nostra terra i als qui amb nosaltres hi conviuen. Gràcies, moltes gràcies.